

הערכת שווי ספר ילדים שכתב הבעל וחצי לפני מועד הגירושין לצורך איזון משאבים בין בני זוג

מעריך שווי הקניין הרוחני **האקסטר רועי פולניצר** מסביר כיצד מעריכים שווי של זכויות יוצרים בספר באמצעות גישת הרווח ושיטת ההימנעות מתמלוגים.

לשם יישום שיטת ההימנעות מתמלוגים נניח שהבעל שוקל במועד הקרע להעביר את זכויות היוצרים במלואן לחברה שתייצג את ספריו ויטפל בכל ההיבטים העסקיים תמורת תשלום חד-פעמי. על מנת להעריך מהו הסכום המשקף תמורה הולמת יש לאמוד את שווי זכויות היוצרים.

הנחות עבודה

על בסיס נתונים שנאספו על ספרים קודמים שפרסם הבעל להלן מספר הנחות:

- מחיר המכירה הממוצע של ספר פרי עטו של הבעל הינו כ- 50 ש"ח בשנים הראשונות להפצתו, ובשנים הבאות מחירו יורד בחצי.
- הוצאות ההפקה, הדפוס וההוצאה כוללות שני מרכיבים:
 - הוצאות ראשוניות חד-פעמיות: 100,000 ש"ח.
 - הוצאות ממוצעות לעותק יחיד: 20 ש"ח.
- על פי נתונים שהצטברו לגבי הספרים האחרונים שכתב הבעל צפוי שעיקר המכירות יתבצע במהלך 4 השנים הבאות. לאחר מכן צפויה ירידה במכירות בקצב של כ- 35% לשנה. למרות שזכויות היוצרים מעניקות הגנה למשך עשרות שנים, אורך החיים הכלכלי של הספר נאמד בשנים ספורות בלבד. על פי הסכמים קודמים שחתם הבעל עם הוצאת ספרי ילדים רשאית ההוצאה להפסיק את הדפסת הספר והפצתו משיקולי רווחיות, אם להערכתה כמות המכירות של הספר, בכל השפות והמדינות, אינה צפויה להסתכם ב- 2,000 עותקים לפחות בשנה.
- שיעור המס הסטטוטורי בישראל הוא 23%.
- שיעור ההיוון המתאים נאמד ב- 17% שיעור היוון זה מתחשב בהצלחת ספריו הקודמים של הבעל.

תחזית ההכנסות (באלפי ש"ח)

זכויות יוצרים - תחזית תזרים מזומנים									
נתונים חזויים לתקופות התחזית									
2030	2029	2028	2027	2026	2025				
29,575	45,500	70,000	110,000	90,000	30,000	מספר עותקים			
25	25	50	50	50	50	מחיר לספר			
739,375	1,137,500	3,500,000	5,500,000	4,500,000	1,500,000	סכ"מ הכנסות			
0	0	0	0	0	-100,000	הוצאות קבועות			
-591,500	-910,000	-1,400,000	-2,200,000	-1,800,000	-600,000	הוצאות משתנות			
-591,500	-910,000	-1,400,000	-2,200,000	-1,800,000	-700,000	סכ"מ הוצאות			
147,875	227,500	2,100,000	3,300,000	2,700,000	800,000	רווח תפעולי			
-34,011	-52,325	-483,000	-759,000	-621,000	-184,000	הוצאות מנס			
113,864	175,175	1,617,000	2,541,000	2,079,000	616,000	רווח תפעולי אחרי מס			
17%	17%	17%	17%	17%	17%	שיעור הרווח			
5.50	4.50	3.50	2.50	1.50	0.50	אפקט הרווח			
0.422	0.493	0.577	0.675	0.790	0.925	גורם הרווח			
48,013	86,424	933,382	1,716,090	1,642,766	569,492	ערך נוכחי			

זכויות יוצרים - תחזית תזרים מזומנים									
נתונים חזויים לתקופות התחזית									
2036	2035	2034	2033	2032	2031				
2,231	3,432	5,270	8,122	12,406	19,224	מספר עותקים			
25	25	25	25	25	25	מחיר לספר			
55,775	85,800	131,975	203,050	312,400	480,600	סכ"מ הכנסות			
0	0	0	0	0	0	הוצאות קבועות			
-44,620	-68,640	-105,580	-162,440	-249,920	-384,480	הוצאות משתנות			
-44,620	-68,640	-105,580	-162,440	-249,920	-384,480	סכ"מ הוצאות			
11,155	17,160	26,395	40,610	62,480	96,120	רווח תפעולי			
-2,566	-3,947	-6,071	-9,340	-14,370	-22,108	הוצאות מנס			
8,589	13,213	20,324	31,270	48,110	74,012	רווח תפעולי אחרי מס			
17%	17%	17%	17%	17%	17%	שיעור הרווח			
11.50	10.50	9.50	8.50	7.50	6.50	אפקט הרווח			
0.164	0.192	0.225	0.263	0.308	0.360	גורם הרווח			
1,412	2,541	4,573	8,233	14,820	26,675	ערך נוכחי			

על בסיס נתונים אלה הערך הנוכחי של תזרים המזומנים העתידית נאמד בכ- 5,054,422 ש"ח. לפיכך, שווי זכויות היוצרים נאמד בכ- 5,054,422 ש"ח, בתוספת הטבת מס בגין הפחתה לצרכי מס.

ערך נוכחי	5,054,422
הטבת מס בגין הפחתה לצרכי מס	585,023
שווי הוגן	5,639,444

- הסיכון היחסי ואי הוודאות הכרוכים בהשקעה בנכסים הבלתי מוחשיים.

באופן כללי, קיימות שלוש גישות מקובלות להערכת שווי של נכסים בלתי מוחשיים

- גישת העלות (Cost Approach);
- גישת השוק (Market Approach);
- גישת הרווח (Income Approach).

גישת העלות

גישת העלות כפי שמושמת בהערכת שווי של נכסים בלתי מוחשיים, מתבססת על עקרון עלות השחלוף" כאינדיקטור לשווי הוגן. השווי הנגזר מהערכת שווי בגישת העלות מהווה חסם עליון לשווי הנכס, הערכת השווי בגישה זו מבוססת על שמשקיע סביר לא ישלם תמורת נכס יותר מהסכום בו יכול היה לשחלוף את הנכס.

גישת העלות איננה מתאימה להערכת שווי זכויות היוצרים בספר החדש של הבעל.

גישת השוק

גישת השוק מבוססת על מחירי מכירה בעסקאות דומות ועל מחירי נכסים דומים המוצעים למכירה בעסקאות בין קונה מרצון למוכר מרצון. הערכת השווי בגישה זו מבוססת על השוואה בין הנכס הבלתי מוחשי המוערך ונכסים דומים.

בעת הצורך, נעשות התאמות על-בסיס הבדלים במאפיינים של הנכסים המוערכים והנכסים המשווים. הבדלים במאפיינים כוללים, בין היתר, מיקום, מועד המכירה, תנאי המכירה, מצב הנכס המוערך והשימושים בו.

היות ונכסים בלתי מוחשיים נמכרים, בדרך כלל, בהקשר של רכישת עסקים שלמים, שיטה זו לא יושמה להערכת שווי זכויות היוצרים בספר החדש של הבעל.

גישת הרווח

בגישת הרווח נקבע השווי ההוגן על סמך השווי המהווה של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים להיות מופקים כתוצאה מהפעלות על הנכס. בשיטה זו יש לנתח את פוטנציאל הרווחים מהנכס ואת הסיכון הגלום בהפקת רווחים אלו.

תחזית זרמי מזומנים לתקופה של עד 15 שנים, בתוספת לערך הגרט לתום התקופה, מהווים לשווי נוכחי, תוך שימוש בשיעור היוון המשקף את התשואה על ההון הנדרשת מהנכס. לעיתים נעשה שימוש בגרסה של שיטת היוון זרמי המזומנים, המכונה שיטת "ההימנעות מתמלוגים", על מנת להעריך את שוויים של נכסים בלתי מוחשיים.

בשיטת ההימנעות מתמלוגים מוערך השווי ההוגן של הנכס הבלתי מוחשי באמצעות הערכת התמלוגים שנחשכו מבעל הנכס, הודות להיותו בעל הנכס. בהתבסס על הניתוח שנעשה, הסקתי כי תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים מזכויות היוצרים בספר מהווים אינדיקציה סבירה לשוויים ההוגן.

לפיכך, לשם הערכת שווי זכויות היוצרים בספר החדש של הבעל יושמה שיטת ההימנעות מתמלוגים.

שיטת ההימנעות מתמלוגים

השווי הכלכלי של זכויות היוצרים בספר החדש של הבעל מוערך בשיטת ההימנעות מתמלוגים אשר הינה וריאנט של שיטת היוון זרמי המזומנים (DCF method). תחת שיטת הערכה זו שוויים של זכויות היוצרים מוערך כערך הנוכחי של התמלוגים (התיאורטיים) הכלכליים הראויים (מנוכים ממס) אשר הבעל היה נדרש לשלם לגוף שלישי עבור השימוש בו במצב שהוא אינו הבעלים שלו.

באופן רגיל התמלוגים עבור שימוש בנכס כדוגמת זכויות יוצרים משולמים מתוך הכנסות החברה בכל שנה וכך עשיתי בהערכת. לצורך ההערכה בניתי תחזית להכנסות אשר נובעות מנכס זכויות היוצרים ועל כן הנחתי הפחתה שנתית בגובה ההכנסות השנתיות.

ל אחרונה מונית כומוחה כלכלי מטעם בית דין רבני על מנת לאמוד את שווי של ספר ילדים שכתב הבעל חודש וחצי לפני מועד הגירושין. הבעל הינו סופר ילדים מצליח הכותב ספרי ילדים מזה מספר שנים, וספריו הרבים תורגמו למספר שפות והופצו בכמה מדינות.

כאמור חודש וחצי לפני מועד הגירושין (אשר נקבע בדיעבד על בסיס עילות משפטיות, כאשר במקרה דנן שלפנינו מועד הקרע נקבע על ידי בית הדין הרבני כמועד האחרון שבו קיימו בני הזוג יחסי אישות). בית הדין הרבני מינה אותי על מנת שאאמוד את השווי של הספר החדש של הבעל.

החלטתי לאמוד את שווי זכויות היוצרים של הבעל בספרו החדש נכון למועד הקרע (יום ה- 31 בדצמבר 2024). אז ניגשתי לעורך דין המתמחה בזכויות יוצרים כדי שישביר לי קצת על זכויות יוצרים.

נכסים בלתי מוחשיים

תקן חשבונאות ישראלי מספר 30 "נכסים בלתי מוחשיים" (להלן- "**תקן 30**") מאמץ את הוראות תקן חשבונאות בינלאומי מספר 38 – נכסים בלתי מוחשיים ומגדיר שווי הוגן של נכס כסכום שבו ניתן להחליף נכס זה בעסקה בתום לב בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון, זה בעסקה ששוררים הפועלים בצורה מושכלת. תקן 30 קובע עוד, כי נכס בלתי מוחשי יוכר, אם ורק אם צפוי (probable) שהטבות הכלכליות העתידיות החזויות שניתן ליחס לנכס הבלתי מוחשי יורמו אל הישות וכן העלות של הנכס ניתנת למדידה באופן מהימן.

תקן 30 קובע שנכס מקיים את קריטריון יכולת הזיהוי שבהגדרת נכס בלתי מוחשי כאשר הוא:

- ניתן להפרדה, כלומר ניתן להפריד אותו מהישות או לפצל אותו ולמכור אותו, להעביר אותו, להעניק רישיון לשימוש בו, להשכיר אותו או להחליפו, בנפרד או יחד עם חוזה קשור, נכס קשור או התחייבות קשורה; או
- נובע מזכויות חזויות או מזכויות משפטיות אחרות, מבלי להתחשב אם זכויות אלו ניתנות להעברה או ניתנות להפרדה מהישות או מזכויות או ממחויבויות אחרות.

נכס בלתי מוחשי יכול להיות מסווג לאחת מ- 5 הקטגוריות הבאות:

- נכסים בלתי מוחשיים הקשורים לשיווק, כגון סימנים מסחריים, שמות מסחריים, סימני שירות, סימנים קולקטיביים, סימני אישור, שמות דומיין והסכמי אי תחרות;
- נכסים בלתי מוחשיים הקשורים לקוחות, כגון רשימת לקוחות, צבר הזמנות, חוזים עם לקוחות וקשרי לקוחות;
- נכסים בלתי מוחשיים הקשורים לאומנות;
- נכסים בלתי מוחשיים מבוססי חוזים, כגון רישוי מוצרים ותמלוגים, רשת זכיינים וזכויות שימוש;
- נכסים בלתי מוחשיים הקשורים לטכנולוגיה, כגון טכנולוגית ליבה, טכנולוגיה בתהליכי מחקר ופיתוח וידע נרכש.

בעת קביעת השווי ההוגן של נכס בלתי מוחשי יש להתחשב בגורמים הספציפיים לנכס, כולל:

- התועלת הכלכלית או הכספית למתחרה בענף;
- יתרת החיים הכלכליים;
- רמת הסיכון היחסי.

שיטות הערכה מקובלות

לצורך חישוב השווי ההוגן של נכסים בלתי מוחשי יש לשקול את הגורמים הבאים, כמו גם נתונים רלוונטיים אחרים:

- המאפיינים, השימושים ואורך החיים של הנכסים הבלתי מוחשיים;
- תזרים ההכנסות או החיסכון בהוצאות המיוחסים לנכסים הבלתי מוחשיים;
- קצב ההתיישנות הפונקציונלית או הכלכלית של כל אחד מן הנכסים הבלתי מוחשיים;